

वित्तीय मान्यता-

सन २०१६-१७ मध्ये राष्ट्रीय शाश्वत शेती
अभियानांतर्गत (NMSA) मृद आरोग्य पत्रिका
(SHC) योजना राबविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: मृदस १४१६/ प्र.क्र.१४४/ १७ अ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक

मंत्रालय, विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२

तारीख: २१ जूलै, २०१६

वाचा :-

- १) केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या सांकेतिक स्थळावर निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत मृद आरोग्य पत्रिका योजनेच्या मार्गदर्शक सुचना
- २) केंद्र शासनाचे पत्र क्र. १६-२/२०१५/, फर्ट युज दि. १५ जून, २०१६ ची पत्रे (तीन)
- ३) कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र. मृदस १४१६/प्र.क्र.१४४/१७ अ, दि. ०८/०७/२०१६
- ४) वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं - २०१६ /प्र.क्र. ८९ / अर्थ - ३, दि. २० एप्रिल, २०१६

प्रस्तावना :-

राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत मृद आरोग्य पत्रिका योजनेची सुरुवात केंद्र शासनाने सन २०१४-१५ पासून सुरू केलेली आहे. सन २०१५-१६ पासून ही योजना केंद्र हिस्सा ६० टक्के व राज्य हिस्सा ४० टक्के प्रमाणात राबविण्यात येत आहे. यामध्ये राज्यातील सर्व शेतक-यांना मृद आरोग्य पत्रिकेचे वितरण करण्यात येणार आहे. मृद आरोग्य पत्रिकेच्या माध्यमातून त्यांच्या शेत जमिनीचा रासायनिक गुणधर्म स्थिती, प्रमुख अन्नद्रव्यांची पातळी व सूक्ष्म मुलद्रव्ये कमतरता स्थितीची माहिती मृद आरोग्य पत्रिकेतील अहवालानुसार शेतक-यांना पिकनिहाय खत मात्राची शिफारस देण्यात येत आहे.

केंद्र शासनाने सन २०१६-१७ साठी मंजूर केलेल्या नियतव्ययानुसार संदर्भ क्र. ३ येथील शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेली आहे. केंद्र शासनाने दि. १५ जून, २०१६ च्या पत्रान्वये मृद आरोग्य पत्रिकासाठी केंद्र हिस्साच्या पहिल्या हप्त्यापोटी रु. १२१५.०६५ लाख (सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी रु. ९२३.४४ लाख, अनुसूचित जाती प्रवर्गासाठी रु. १९४.४१ लाख, अनुसूचित जमाती प्रवर्गासाठी रु. ९७.२१५ लाख) इतकी रक्कम वितरीत केलेली आहे. त्यानुसार सन २०१६-१७ मध्ये मृद आरोग्य पत्रिका वितरण कार्यक्रम राज्यात राबविण्यासाठी केंद्र हिस्साच्या पहिल्या हप्त्यापोटी रु. १२१५.०६५ लाख रकमेस वित्तीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत (NMSA) मृद आरोग्य पत्रिका योजनेसाठी सन २०१६-१७ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी केंद्र हिस्साच्या पहिल्या हप्त्यापोटी वितरीत केलेल्या रु. १२१५.०६५ लाख (रुपये बारा कोटी पंधरा लाख सहा हजार पाचशे फक्त.) इतक्या निधीस शासन वित्तीय मान्यता देत आहे.

२. सदर कार्यक्रमांतर्गत रु. १२१५.०६५ लाख निधीचा घटकनिहाय भौतिक व आर्थिक लक्ष्य पुढीलप्रमाणे राहिल.

(रुपये लाखात)

अ.क्र	घटक	भौतिक	दर (रुपये)	एकुण मंजूर नियतव्यय	केंद्र हिस्सा (६० %)	केंद्र हिस्सा वितरीत करावयाचा निधी
	मृद आरोग्य पत्रिका					
१	मृद नमुने विश्लेषण	१४५८२०९	१९० प्रती नमुना	२७७०.६०	१६६२.३६	८३१.१८
२	मृद विश्लेषकांचे प्रशिक्षण	१३०	६०००० प्रती प्रशिक्षण	७८.००	४६.८०	२३.४०
३	शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य	२०८१४	२५०० हे.	५२०.३५	३१२.२१	१५६.१०५
४	शेतकऱ्यांचे प्रशिक्षण	७५	२४००० प्रती प्रशिक्षण	१८.००	१०.८०	५.४०
५	कर्मचाऱ्यांचे प्रशिक्षण	७५	३६००० प्रती प्रशिक्षण	२७.००	१६.२०	८.१०
६	आयसीटी	०	lump sum	१२.९३	७.७६	३.८८
७	कार्यशाळा	१	१५००००	१.५०	०.९०	०.४५
८	अभियान व्यवस्थापन	०	lump sum	३४.२८	२०.५७	१०.२८५
एकुण				३४६२.६६	२०७७.६०	१०३८.८०
वचनबद्ध दायित्व (२०१५-१६)					३५२.५३	१७६.२६५
एकुण					२४३०.१३	१२१५.०६५
सर्वसाधारण प्रवर्ग (७६ %)						९२३.४४
अनुसूचित जाती प्रवर्ग (१६%)						१९४.४१
अनुसूचित जमाती प्रवर्ग (८%)						९७.२१५

३. या प्रित्यर्थ होणार खर्च सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षाकरीता मंजुर केलेल्या अनुदातून भागविण्यात येऊन खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

मागणी क्र. डी-३

२४०२, मृद व जलसंधारण.

(००) (१०१) मृद सर्वेक्षण व चाचणी

(००) (१३) कृषी उन्नती योजना-मृदा आरोग्य व्यवस्थापन-उपअभियान (केंद्र पुरस्कृत)

(केंद्र हिस्सा ६० %) सर्वसाधारण (२४०२ १०४६) योजनांतर्गत

३३ - अर्थसहाय्य.

४. सदर योजना राबविताना खालील अटी व शर्तीचे पालन करण्यात यावे.

- १) सदर योजना केंद्र शासनाच्या संदर्भाधिन मार्गदर्शक सुचनानुसार व केंद्र शासनाच्या निधी वितरीत करण्याच्या पत्रात नमुद केलेल्या अटी व शर्तीनुसार राबविण्यात यावी.
- २) खर्चाचे लेखे सुव्यवस्थित ठेवुन सदर खर्चाचे लेखापरिक्षण केलेला अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र केंद्र शासनास लवकरात लवकर प्रगती अहवालासह सादर करण्यात यावा. त्याप्रमाणे अनुसूचित जाती / जमाती / महिला लाभार्थ्यांसाठी खर्चाचे लेखे वरील प्रमाणे ठेवण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी करणाऱ्या यंत्रणेची राहिल.
- ३) योजनेच्या वेगवेगळ्या बाबींवरील भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल केंद्र शासनास प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत सादर करण्यात यावा. तसेच सदरचा अहवाल राज्य शासनाकडे सुध्दा पाठविण्यात यावा.
- ४) योजनेशी संबंधित ताळेबंद व लेखापरिक्षण जमाखर्चाच्या रकमा यांचा अहवाल अंमलबजावणी यंत्रणेने द्यावा. त्यामध्ये वर्षाच्या सुरुवातीला अखर्चित रकमा व व्याजाद्वारे मिळालेले उत्पन्न स्पष्टपणे नमुद करण्यात यावे जेणेकरून पारदर्शी स्वरूपात सदर रकमा विचारात घेता येतील व संदीग्धता राहणार नाही.
- ५) केंद्र शासनाने कळविल्याप्रमाणे अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या लाभार्थी शेतकऱ्यांसाठी अनुक्रमे १६ % व ८ % एवढा निधी खर्च करण्यात यावा.
- ६) केंद्र शासनाने कळविल्याप्रमाणे महिला शेतकरी लाभार्थ्यांसाठी निधी खर्च करण्यात यावा.
- ७) मृद आरोग्य पत्रिका वितरीत केलेल्या शेतकरी लाभार्थ्यांची यादी ग्रामपंचायत / तालुका कार्यालये/ पंचायत समिती / जिल्हाधिकारी कार्यालयात लावण्यात यावी. तसेच यादी कृषि विभागाच्या संकेतस्थळावर देखील अपलोड करण्यात यावी.

४. कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर कार्यक्रमापेक्षा जास्तीचा कार्यक्रम राबविला जाणार नाही, या बाबत कृषि संचालक (निविष्टा व गुण नियंत्रण) कृषि आयुक्तालय, पुणे. यांनी आवश्यक ती दक्षता घ्यावी.

५. कृषि संचालक (निविष्टा व गुण नियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य-पुणे हे योजनेचे नियंत्रण अधिकारी म्हणुन काम पाहतील व सर्व जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. सदर निधी खर्च करताना विहित कार्यपद्धती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे/टेंडर नियमावली व नियमांचे/प्रकियेचे/वित्तीय अधिका-यांना मर्यादेत / P.W.D / मॅन्युअलचे अधिन राहून/C.V.C. तत्वानुसार / CAG च्या निर्देशानुसार/प्रचलित शासन निर्णय /नियम/परिपत्रक/ तरतुदीनुसार, बजेट व कोषागार नियमावलीनुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अंमलबजावणी यंत्रणानी करावी. कोणत्याही परिस्थितीत कुठलाही शासन नियम/ अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल.

६. प्रस्तुतचे आदेश वित्त विभागाचे परिपत्रक क्र. अर्थसं- २०१६/प्र.क्र. ८९/ अर्थ - ३ , दिनांक २० एप्रिल, २०१६ अन्वये दिलेल्या अधिकारान्वये व अपर मुख्य सचिव (कृषी) यांच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०७२११७२३१६५१०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

आ.न.वसावे

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा.मंत्री (कृषि)/रा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- २) अपर मुख्य सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहाय्यक (कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ३) आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ४) संचालक (नि.व गु.नि.), कृषि आयुक्तालय, पुणे
- ५) सर्व संचालक / सहसंचालक कृषि आयुक्तालय, पुणे
- ६) सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
- ७) सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
- ८) महालेखापाल महाराष्ट्र १/२ (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई / नागपूर
- ९) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
- १०) वित्त विभाग (व्यय-१, अर्थसंकल्प -१३), मंत्रालय, मुंबई
- ११) नियोजन विभाग-१४३१
- १२) कार्यासन (२अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १३) १३) निवडनस्ती